

No: 1236 – Menş e Adı

AYAŞ DOMATESİ

Tescil Ettiren
AYAŞ ZİRAAT ODASI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 15.10.2020 tarihinden itibaren korunmak üzere 05.10.2022 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1236
Tescil Tarihi	: 05.10.2022
Başvuru No	: C2020/336
Başvuru Tarihi	: 15.10.2020
Coğrafi İşaretin Adı	: Ayaş Domatesi
Ürün / Ürün Grubu	: Domates / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: Ayaş Ziraat Odası
Tescil Ettirenin Adresi	: Hükümet Caddesi No:2 Ayaş ANKARA
Coğrafi Sınır	: Ankara ili Ayaş ilçesi
Kullanım Biçimi	: Ayaş Domatesi ibaresi ve menşe adı amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Ayaş Domatesi ibaresi ve menşe adı amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Ayaş Domatesi, Ankara ili Ayaş ilçesinde yerel ekotipte tohum ve fideler kullanılarak yetiştirilen, ince kabuklu ve çok sulu bir domatestir.

Ayaş ilçesinde 1960'lı yıllardan itibaren Ayaş Domatesi yetiştirilmektedir. Ayaş Domatesi iri yapılı ve oldukça etli olup 250-300 g ağırlığındadır, donuk pembe-kırmızı renk tonuna sahiptir. Domatesin dış yüzeyinde, dilim dilim gözükmelerini sağlayan çukurlar bulunur. Ayaş Domatesi sert yapılı değildir ve parmakla dokunulduğunda yüzeyi çöker. Ayaş Domatesinin en önemli fiziksel özelliklerinden biri, ikiye ayrıldığında meyve etindeki kırağı şeklindeki beyazlıktır. Asit oranının yüksek olması nedeniyle hafif tuzlu ve limonsu aromaya sahiptir. Ayaş Domatesinin yaklaşık 5916 mg/100 g'lık likopen içeriği, ayırt edici özelliklerindedir.

Ayaş Domatesinin fiziksel ve kimyasal özellikleri		
Suda Çözünür Kuru Madde (briks)		En az 4,20
pH Değeri		4,20-4,70
Toplam Asitlik (%Sitrik Asit)		En az %0,40
Hunter Renk Değeri (en az-en çok)	*L	28,0-29,0
	*a	14,0-17,0
	*b	8,0-12,0

Ayaş Domatesinin meyve şekli ve yapısı, coğrafi sınırdan nesilden nesile aktarılan yerel tohum ve fidelere bağlıdır. Yaprak özelliği dar ve bitki türü olarak toprağa oturan (bodur) yapıdadır. Bitki boyu yaklaşık 120 cm olup geç sezon gelişme gösterir. Domatesin yapraklarının üzeri gövdede olduğu gibi domates kokusu veren tüylerle kaplıdır. Çiçekler sarı renkli ve genellikle salkım şeklindedir. Ayaş Domatesinde yapraklar bileşik yaprak şeklindedir. Bölgede güneşlenme fazla olmasına rağmen Ayaş Domatesinin yaprak ayası büyük ve yapraklarının bol olması nedeniyle meyvelerde güneş yanığı oluşmaz.

Ayaş'ta kara ikliminin tipik özellikleri görülmekte olup kışları soğuk, yaz ayları sıcak ve kurak geçer. Rakım 910 m'dir. Yıllık ortalama sıcaklık 11,4°C, ortalama bağıl nem %54'tür. En düşük sıcaklık ortalaması 0,5°C ile ocak ayına ve en yüksek sıcaklık ortalaması ise 22,2 °C ile temmuz ve ağustos aylarına aittir. En yüksek yağış 57,2 mm ile aralık ayında ve en düşük yağış ise 9,6 mm ile ağustos ayında düşer. Ayaş Domatesi açık tozlaşır ve geç gelişim gösterir. Domates çiçek tozları 10°C ve daha yukarı derecelerde istenilen şekilde çimlenerek döllenme yapılabilir ve sıcaklık 15 °C'nin altına düştüğünde meyve bağlama yüzdesi azalır. Polen çimlenmesi ve meyve bağlama için en uygun sıcaklık 18-26°C, %50-80 hava oransal nemidir. Düşük sıcaklıkta polen tozu çok az oluşur, kısmi döllenmiş şekilsiz meyveler meydana gelir. Sıcaklık 17°C'nin üzerinde çıktığında çiçeklenme başlar ve meyve 25 gün sonra gelişir. Meyve olgunlaşma sürecinde de sıcaklık 18-26°C arasında olmalıdır. Renk maddeleri ve dolayısıyla likopen bu sıcaklıkta da en iyi şekilde sentezlenir. Ayaş ilçesi iklimi meyve gelişimi için en uygun koşulları sağlar. Üreticilerin seyrek dikim yapması ise hava dolaşımı ve meyvelerin güneş almasını sağlayarak verimi ve dolayısıyla meyve büyüklüğünü artırır.

Ayaş Domatesi

Üretim Metodu:

Ekim alanı önceden sürülerek ve toprağının havalanması sağlanır. Bu işlem genellikle nisan ayında yapılır.

Ayaş Domatesi fideleri kotiledon yapraklardan sonra 2,5 yaprak olunca (yaklaşık 5-10 cm) dikime hazırdır. Fide dikimleri makine ve elle olmak üzere iki şekilde de yapılabilir. Ayaş Domatesinde fide dikimi 1 Mayıs itibari ile başlar ve mayısın sonuna kadar dikim yapılır.

Fideler sofralık domates için 50-60 cm, ürün sanayiye verilecekse 25-30 cm sıra üzeri aralık olacak ve iki sıra arasında 1,8-2,0 m mesafe bulunacak şekilde ekilir.

İlk çapa dikimden 15 gün sonra, ikinci çapa ise birinci aydan sonra yapılır. Eğer arazi fazla otlı ise 3. Çapa da yapılabilir. Damla sulama tercih edilmesi durumunda haftada bir 12 saat süreyle damla sulama yapılır. Eğer gübre verilecekse toprak analizi yapıldıktan sonra verilir. Gerekli görülürse çiçeklenmeyi artırmak için mono amonyum fosfat, meyveler oluşmaya başladıktan sonra ise potasyum verilebilir.

Hasat ağustos ayı başında başlar, kasım ayına kadar devam eder. Domatesler, açık alanda fide dikiminden hasada kadar 60-80 günlük bir zamanda hasat olgunluğuna gelir. Meyve avuç içine alınarak, sapı etrafında hafifçe döndürülmek suretiyle zedelenmeden koparılarak hasat yapılır.

Denetleme:

Denetimler; Ayaş Ziraat Odasının koordinatörlüğünde ve Ayaş Ziraat Odası, Ayaş Belediyesi, Ayaş İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile Ankara Üniversitesi Gıda Güvenliği Enstitüsünden konuda uzman en az birer kişinin katılımı ile oluşturulan ve en az üç kişiden oluşan denetim mercii tarafından gerçekleştirilir. Denetim mercii denetimlerini yılda bir kez düzenli olarak, ihtiyaç duyduğu ve/veya şikâyet halinde her zaman gerçekleştirir. Denetime ilişkin raporlar Ayaş Ziraat Odası tarafından Türk Patent ve Marka Kurumuna her yıl düzenli olarak gönderilir.

Denetime esas kriterlere aşağıda yer verilmektedir.

- Ayaş Domatesinin Ayaş Ziraat Odası ve Ayaş İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğüne kayıtlı üreticiler tarafından coğrafi sınır içinde üretilmesi.
- Ayaş Domatesinin yerel ekotipte tohumdan üretilmesi.
- Ayaş Domatesinin fiziksel özelliklere ve gerekli durumlarda da kimyasal özelliklere uygunluğu.
- Özellikle ekim mesafeleri olmak üzere üretim metoduna uygunluğu.
- Ayaş Domatesi ibaresinin ve menşe adı ambleminin kullanımının uygunluğu.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.